

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 30 grudnia 2016 r.

Poz. 7992

UCHWAŁA NR XXVII/235/16 RADY MIEJSKIEJ W BOBOWEJ

z dnia 19 grudnia 2016 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz.U. z 2016r, poz. 446 z późn. zm.), w związku z art. 87 ust. 3 i ust. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2014 r., poz. 1446 z późn. zm.) - Rada Miejska w Bobowej uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bobowa na lata 2017-2020 w brzmieniu takim jak załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Bobowej.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Przewodniczący Rady

Stanisław Tabiś

**Załącznik do Uchwały Nr XXVII/235/16
Rady Miejskiej w Bobowej
Z dnia 19 grudnia 2016 r.**

**PROGRAM
OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY BOBOWA
NA LATA 2017-2020**

Bobowa 2016

Spis treści

1 Wprowadzenie	3
1.1 Gminny Program Opieki Nad Zabytkami, zakres i cel opracowania.....	3
1.2 Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	4
1.3 Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce.....	5
2 Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	6
2.1 Strategia Rozwoju Kraju 2020	6
2.2 Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 wraz z uzupełnieniem na lata 2004 – 2020.....	7
2.3 Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020	8
2.4 Wojewódzki Program Opieki Nad Zabytkami w Małopolsce na lata 2014-2017.....	10
2.5 Strategia Rozwoju Powiatu Gorlickiego.....	11
3 Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego.....	11
3.1 Strategia Rozwoju Gminy Bobowa na lata 2015-2020.....	12
3.2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobowa.....	12
3.3 Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobowa.....	13
4 Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.....	19
4.1 Zarys historyczny i rozwój przestrzenny Gminy Bobowa.....	19
4.2 Zabytki objęte prawnymi formami ochrony.....	23
4.2.1 Rejestr zabytków.....	23
4.2.2 Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków	34
4.2.3 Stanowiska archeologiczne, dziedzictwo niematerialne.....	38
5 Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza szans i zagrożeń.....	39
6 Założenia programowe. Priorytety polityki gminnej związanej z ochroną zabytków i opieką nad zabytkami	41
7 Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.....	45
8 Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami	46
9 Zasady oceny realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami	47

1 WPROWADZENIE

1.1 GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI, ZAKRES I CEL OPRACOWANIA.

Przedmiotem opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami jest wskazanie dziedzictwa kulturowego w granicach administracyjnych Gminy Bobowa, które stanowi ważny czynnik kształtowania tożsamości regionu społecznego i ekonomicznego. Wpływ dziedzictwa kulturowego na rozwój ekonomiczny jest zasadniczy i bardzo wymierny. Właściwie zarządzane zasoby kulturowe stanowią bowiem zarówno o atrakcyjności danego regionu, jego krajobrazu i przestrzeni, jak też o jego walorach ekonomicznych. W ten sposób mają szansę stać się motorem rozwoju turystyki, a poprzez nią pobudzają przedsiębiorczość lokalną i poprawiają standard życia jej mieszkańców.

Celem programu jest określenie zasadniczych kierunków działań i zadań jakie powinny zostać zrealizowane na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami oraz poprawy ich zachowania dla społeczeństwa współczesnego i przyszłych pokoleń.

Szczególną rolę w szeroko pojętym dziedzictwie kulturowym odgrywa materialna spuścizna wieków, czyli wszelkie obiekty zabytkowe jako namacalne świadectwa przeszłości. Ich ochrona jest jednym z zasadniczych sposobów dbałości o dziedzictwo kulturowe. Świadomość potrzeby ratowania i zachowania substancji zabytkowej staje się w Polsce coraz głębsza i pełniejsza również wśród jej mieszkańców. Dbłość o stan zabytków i ich atrakcyjny wygląd to nie tylko obowiązek. Właściwie wyeksponowane i promowane zabytki spowodują, że dany zakątek będzie atrakcyjny dla turysty, który urzeczony ich klimatem powróci do nich niejednokrotnie. A to z pewnością przekłada się jednoznacznie wymiernie na rozwój danego regionu.

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Bobowa na lata 2017-2020 podkreśla ważność obiektów zabytkowych znajdujących się na jej terenie oraz pozwoli na długofalowe planowanie ich ochrony przez ich zabezpieczenie i konserwację w celu osiągnięcia ich pożądanego stanu.

1.2 PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 poz. 1446 z późn. zm.) określa kwestie związane z prawną ochroną zabytków nakładając tym samym na organy jednostek samorządu terytorialnego pewne obowiązki. Art. 87 ust. 1 ustawy nakłada odpowiednio na zarząd województwa, powiatu lub wójta (burmistrza, prezydenta miasta) obowiązek sporządzania na okres 4 lat odpowiednio wojewódzkich, powiatowych lub gminnych programów opieki nad zabytkami. Zgodnie z art. 87 ust 2 cytowanej ustawy program opieki nad zabytkami ma na celu, w szczególności:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

1.2 UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE.

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady ochrony zabytków jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., która to wskazuje, że ochrona zabytków jest konstytucyjnym obowiązkiem państwa i każdego obywatela.

Aktem prawnym regulującym zasady ochrony zabytków jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, która to w sposób kompleksowy reguluje kwestie związane z ochroną zabytków. Ustawa ta określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Ustawa nakłada na organy administracji rządowej i samorządowej obowiązek zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony dóbr kultury, a tym samym określa kształt programów ochrony zabytków.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016r. poz. 446 z późn. zm.) zostały określone zadania własne gminy: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

Przepisy dotyczące ochrony zabytków zostały także ujęte w wielu innych aktach prawnych regulujących różne dziedziny m. in. w:

1. Ustawa z 28 marca 1933r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 1933r. Nr 39, poz. 311 z późn. zm.);
2. Ustawa z 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2015r. poz. 1651 tj. z późn. zm.);
3. Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2016r. poz. 778, tj. z późn. zm.);
4. Ustawa z 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U z 2015r. poz. 1774 tj. z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987 tj. z późn. zm.);
6. Ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2016r., poz. 1506 tj. z późn. zm.).

2 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Gminny program opieki nad zabytkami powinien korespondować w powiązaniu z dokumentami strategicznymi i programami takimi jak:

1. Strategia Rozwoju Kraju 2020,
2. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2013 wraz z uzupełnieniem na lata 2004 – 2020,
3. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego,
4. Wojewódzkim Programem Ochrony Dziedzictwa i Krajobrazu Kulturowego Małopolski,
5. Strategia Rozwoju Powiatu Gorlickiego,
6. Program Opieki Nad Zabytkami Powiatu Gorlickiego na lata 2011-2014.

2.1 STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020

Dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 25 września 2012 r. (poz. 882) zawiera problematykę dziedzictwa kulturowego zarówno w uwarunkowaniach i przesłankach rozwoju kraju jak i w celach i priorytetach. W dokumencie tym podkreślono, że dziedzictwo kulturowe oraz rozwój kultury na poziomie lokalnym, regionalnym i narodowym powinny być szczególnym przedmiotem ochrony i opieki, ze strony państwa i społeczeństwa. Głównymi obszarami interwencji staną się dziedzictwa kulturowego, objęte ryzykiem katastrof naturalnych, obszary górskie, obszary dotychczas nie objęte procesem planowania.

Wprowadzony zostanie odpowiedni system regulacji i decyzji, pozwalający m.in. na kontrolowanie procesów suburbanizacji, planowanie na obszarach rozwojowych i stosowanie planowania funkcjonalnego, uwzględniającego również aspekt społeczny oraz ochronę krajobrazu kulturowego i przyrodniczego. W planowanych systemach regulacji i decyzji oraz monitoringu zjawisk przestrzennych utrzymana zostanie zasada uwzględniania aspektów ochrony środowiska.

2.2 NARODOWA STRATEGIA ROZWOJU KULTURY NA LATA 2004-2013 WRAZ Z UZUPEŁNIENIEM NA LATA 2004 – 2020

Jest rządowym dokumentem z ogólnymi założeniami dla polityki państwa na rzecz zrównoważenia rozwoju kulturowego regionów w Polsce. Strategia formułuje cel strategiczny jako zrównoważenie rozwoju kultury w regionach, w ramach którego jednym z głównych priorytetów jest zachowanie dziedzictwa kulturowego i aktywna ochrona zabytków.

Instrumentami realizacji Strategii mają być m.in. Narodowe Programy Kultury, wśród których znajduje się Narodowy Program Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego”. Celem tego programu jest poprawa stanu i dostępności zabytków poprzez:

- a) tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze ochrony zabytków,
- b) kompleksową rewaloryzację zabytków i ich adaptację na cele społeczne,
- c) zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości,
- d) tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych,
- e) promocję polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą,
- f) wzmocnienie zasobów ludzkich w sferze ochrony zabytków,
- g) podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej dziedzictwa kulturowego,
- h) zabezpieczanie zabytków i archiwaliów przed nielegalnym wywozem za granicę.

Priorytetem działania Narodowego Programu Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego” jest aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe. Działania realizowane z ramach niniejszego priorytetu mają na celu materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów. Realizacja zadań ma pozwolić na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

W Uzupełnieniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2020 przewidziano wśród instrumentów wdrożenia m.in. programy operacyjne. Jednym z nich jest program „Dziedzictwo Kulturowe”. Realizacja programu skupia się na dwóch kompleksowych priorytetach: rewaloryzacji zabytków ruchomych i nieruchomych oraz na rozwoju kolekcji muzealnych. Podstawowym celem pierwszego priorytetu jest poprawa stanu zachowania zabytków, zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego, kompleksowa rewaloryzacja zabytków, zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych

i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, wreszcie zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę.

2.3 STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO NA LATA 2011-2020

Dokument stanowi Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XII/183/11 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 26 września 2011 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Strategia jest podstawowym i najważniejszym dokumentem samorządu województwa, określającym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju, prowadzonej w przestrzeni regionalnej. Strategia wskazuje, że unikalny charakter zasobów kultury oraz bogactwo krajobrazu kulturowego i przyrodniczego wymagają zmiany sposobu myślenia o kulturze i dziedzictwie regionalnym – w kontekście strategii gospodarczego rozwoju regionu. Nowe postrzeganie tych potencjałów powinno prowadzić do przypisania im roli ważnych czynników rozwoju społeczno-ekonomicznego, kreujących znaczną część regionalnego PKB w sferze usług i produkcji oraz generujących dodatkowe zatrudnienie. Dziedzictwo regionalne odnoszone do wyjątkowego potencjału kultury, historii i tożsamości regionalnej, ale również walorów przyrodniczych – powinno być traktowane jako podstawowy element regionalnej szansy, warunkujący rozwój działalności opartej na przemysłach czasu wolnego.

We wskazanym w strategii obszarze dziedzictwo i przemysł czasu wolnego wyznaczony został cel strategiczny: wysoka atrakcyjność Małopolski w obszarze przemysłów czasu wolnego dzięki wykorzystaniu potencjału dziedzictwa regionalnego i kultury. Wśród kierunków polityki rozwoju wskazanych dla tego celu strategicznego znajduje się ochrona małopolskiej przestrzeni kulturowej. Strategia postępowania dla tego kierunku oparta ma być na przejściu od pasywnej i biernej ochrony, polegającej głównie na działaniach konserwatorskich do efektywnego i racjonalnego zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego. Konieczne jest zatem podejmowanie przedsięwzięć, których głównym celem będzie nie tylko kompleksowa ochrona i zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego, ale również generowanie impulsów do dalszego ich rozwoju. Tak rozumiane działania powinny stanowić podstawę nowoczesnego modelu zarządzania kulturą, który umożliwi pełne wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych Małopolski. W tym celu niezbędne jest wdrożenie mechanizmów

włączających dziedzictwo kulturowe w obieg gospodarczy przy zachowaniu priorytetowej roli dziedzictwa regionalnego. Ponadto należy dążyć, przy jednoczesnym eksponowaniu ich autentyczności, do nadania zabytkom nowych funkcji poprzez określenie i upowszechnienie nowoczesnego modelu „użytkowania zabytków”. Model taki będzie łączył ich ochronę, zwiększenie dostępności, poszukiwanie nowych form opieki nad zabytkami, ale również tworzył sprzyjające warunki dla rozwoju sektora przemysłu czasu wolnego.

Działania wskazane do podjęcia w zakresie opieki nad regionalnym dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym oraz ochrony i kształtowania krajobrazu to:

- a) kształtowanie zrównoważonego krajobrazu kulturowego,
- b) poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków oraz przeciwdziałanie procesowi ich degradacji,
- c) ochrona i kształtowanie zabudowy historycznej miast i miasteczek,
- d) ochrona tradycyjnej zabudowy regionalnej i układów ruralistycznych,
- e) powstrzymanie degradacji wartościowych krajobrazów kulturowych oraz dewastacji obiektów zabytkowych i ich otoczenia,
- f) kompleksowa rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- g) zachowanie i rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, w tym przywrócenie rzeczywistej wartości zniszczonym obiektom oraz ponowne określenie dla poszczególnych obiektów ich wartości zabytkowych, wskazanych do bezwzględnego zachowania,
- h) utrzymanie wielokulturowego bogactwa oraz tożsamości lokalnej i regionalnej szczególnie poprzez wspieranie folkloru, tradycji i sztuki ludowej,
- i) funkcjonalne zarządzanie kulturą i dziedzictwem kulturowym, w tym rozwój partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego,
- j) badanie i dokumentowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego,
- k) poprawa funkcjonowania instytucji opieki nad zabytkami,
- l) wdrożenie mechanizmów włączających wartości dziedzictwa w obieg gospodarczy,
- m) zapobieganie degradacji i ochrona zasobów dziedzictwa przyrodniczego regionu,
- n) stworzenie systemu oraz procedur zarządzania dziedzictwem przyrodniczym,
- o) zintegrowana ochrona krajobrazu kulturowego i środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie wysokiego poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego.

2.4 WOJEWÓDZKI PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI W MAŁOPOLSCE NA LATA 2014-2017

Program stawia dwa cele strategiczne: ochronę regionalnej przestrzeni kulturowej oraz zarządzanie regionalną przestrzenią kulturową. W ramach pierwszego celu strategicznego wyznaczone zostały dwa priorytety: historyczna ciągłość dziedzictwa kulturalnego oraz tożsamość regionalna i lokalna oraz bogactwo wielokulturowe. W ramach drugiego celu strategicznego wyznaczone zostały trzy priorytety: aktywność społeczna i emocjonalne zaangażowanie w opiekę nad regionalnym dziedzictwem kulturowym, funkcjonalne zarządzanie regionalnym dziedzictwem kulturowym oraz ekonomiczne zorientowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego – przemysłu kultury i czasu wolnego. Dla realizacji wymienionych priorytetów określone zostały następujące kierunki działań:

- a) zachowanie autentyczności regionalnego dziedzictwa kulturowego,
- b) zachowanie historycznej wielokulturowości regionu,
- c) szerzenie świadomości autentycznych wartości kulturowych,
- d) harmonijne łączenie walorów zabytków z ich współczesnymi funkcjami,
- e) systemowa promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego,
- f) ochrona tradycji oraz produktów regionalnych i lokalnych,
- g) integracja regionalna na podstawie idei sieci obszarów, miast i instytucji,
- h) rozwój przemysłu czasu wolnego oparty na miejscowych tradycjach i autentyzmie lokalnego dziedzictwa kulturowego,
- i) edukacja na rzecz dziedzictwa kulturowego (wczoraj-dziś-jutro),
- j) budowanie silnej identyfikacji Małopolan z regionalnym dziedzictwem kulturowym,
- k) rozwój partnerstwa sektora publicznego, pozarządowego i prywatnego,
- l) stworzenie ponadlokalnej struktury koordynującej współpracę w obszarze dziedzictwa kulturowego,
- m) kompleksowość opieki nad regionalnym dziedzictwem.

2.5 STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GORLICKIEGO

Zintegrowaną Strategię Rozwoju Powiatu Gorlickiego na lata 2014 – 2020 przyjęto uchwałą Nr XLI/277/14 z dnia 25 września 2014 roku w sprawie przyjęcia „Zintegrowanej Strategii Rozwoju Powiatu Gorlickiego na lata 2014-2020”. Realizacja zintegrowanego rozwoju powiatu gorlickiego w horyzoncie czasowym 2014-2020 opiera się na koncentracji zasobów i wysiłków na czterech priorytetach strategicznych: podnoszenie poziomu jakości życia w powiecie gorlickim, wzmocnienie konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej powiatu, ochrona środowiska naturalnego i bioróżnorodności oraz podnoszenie atrakcyjności turystycznej powiatu gorlickiego. Ostatni priorytet związany jest z rozwojem turystyki i rekreacji w powiecie, uruchamianym i przekładającym się na wzrost społecznej i gospodarczej aktywności na terenie powiatu, współzależnym z rozwijaniem różnorodnej oferty turystycznej adresowanej do odbiorców o różnych wymaganiach i potrzebach, a bazuje na wykorzystaniu cennych turystycznie materialnych i niematerialnych zasobów powiatu, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Priorytet ten wyznacza 3 cele strategiczne: powiat atrakcyjny turystycznie i wyposażony w infrastrukturę turystyczną, powiat chroniący i prezentujący dziedzictwo historyczno-kulturowe oraz unikatowe walory środowiska naturalnego oraz rozwijające się współzależnie różne typy turystyki wiejskiej i miejskiej.

Strategia nakłada na powiat obowiązek dbania o zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz lokalnych wartości przyrodniczych i historycznych. Ze względu na dużą różnorodność kulturową i etniczną, walory przyrodnicze i historyczne (między innymi Bitwa pod Gorlicami i związany z nią szlak bitewny) stawia na rozwój turystyczny regionu.

3 UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Gminny program opieki nad zabytkami powinien być zgodny również z dokumentami strategicznymi i programami na szczeblu gminy, takimi jak:

1. Strategia Rozwoju Gminy Bobowa na lata 2017-2020,
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobowa,
3. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobowa.

3.1 STRATEGIA ROZWOJU GMINY BOBOWA NA LATA 2015-2020

Strategia Rozwoju Gminy Bobowa została uchwalona Uchwałą Nr VIII/61/15 Rady Gminy Bobowa z dnia 25 maja 2015 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Bobowa na lata 2015-2020”. Strategia opracowana została przy uwzględnieniu zasad zrównoważonego rozwoju, a więc zachowaniu równowagi pomiędzy celami gospodarczymi, społecznymi, wymogami środowiska oraz z zachowaniem zasad ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Przy opracowaniu strategii uwzględniono zapisy dokumentów strategicznych wyższego rzędu. Strategia podkreśla wysoki potencjał środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki i rekreacji w gminie (turystyka etniczna, biznesowa i religijna). W celach strategicznych wyszczególnić można cel operacyjny I.2. Stworzenie nowych miejsc pracy w dziedzinie turystyki i w działalności okołoturystycznej oraz zadanie główne I.2.1. Przyciągnięcie turystów krajowych i zagranicznych na teren Gminy poprzez rozwój turystyki kierunkowej – religijnej i etnicznej, wykorzystującej znaczny potencjał kulturowy obszaru.

3.2 STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BOBOWA

Studium zostało uchwalone Uchwałą Nr XIV/101/99 Rady Gminy Bobowa z dnia 6 grudnia 1999 r. w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobowa. W ustaleniach szczegółowych studium wyszczególnione zostały priorytety rozwoju wśród których zawarto eksponowanie walorów kulturowych i krajobrazowych Gminy (w tym upowszechnienie wiedzy dotyczącej historii, tradycji, sztuki regionu). Wyszczególniona została strefa konserwatorska, która obejmuje zespół staromiejski Bobowej – założenie dawnego miasta wraz z doliną rzeki Białej. Wymagana ochrona ukształtowania terenu, pozostałości dawnych fortyfikacji miasta (bastion przy kościele parafialnym, wały przy kościele cmentarnym Św. Zofii i pozostałości wałów i fosy od strony południowej) dotyczy zachowanego historycznego planu zespołu z rynkiem w centrum oraz związaną z nim siecią drożną i podziałem na działki. Ochrona obiektów zabytkowych, zieleni komponowanej oraz małej architektury (kapliczki św. Floriana w rynku, krzyże przydrożne).

Strefa ochrony konserwatorskiej „A” obejmuje:

- a) zespół kościoła pw. Wszystkich Świętych w Bobowej w skład którego wchodzi ogrodzenie i fragmenty muru obronnego,
- b) kościół cmentarny Św. Zofii wraz z dzwonnica i ogrodzeniem,
- c) budynek „Dwór” tzw. Zamek w Bobowej,
- d) cmentarz żydowski w Bobowej,
- e) cmentarz wojenny nr 133 w Bobowej,
- f) zespół dworu obronnego w Jeżowie,
- g) zespół kościoła parafialnego w Wilczyskach,
- h) zespół dworsko – parkowy w Siedliskach,
- i) kościół św. Mikołaja z dzwonnica i ogrodzeniem oraz ogrodzeniem cmentarza w Siedliskach,
- j) zespół parkowo- dworski w Jankowej.

3.3 MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY BOBOWA

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Bobowa uchwalony został Uchwałą Nr IV/25/03 Rady Gminy Bobowa z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobowa wsie: Bobowa, Brzana, Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna i Wilczyska. Analiza treści zapisów i rysunku planu wykazuje zgodność z kierunkami zapisanymi we wcześniej wymienionych dokumentach. W procesie planistycznym uzyskano uzgodnienie projektu od wojewódzkiego konserwatora zabytków, co świadczy o tym, że gmina zamierza kontynuować swoje działania w płaszczyźnie ochrony środowiska kulturalnego, ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Paragraf 6 w/w uchwały określa zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:

„W zakresie ochrony środowiska kulturowego i dóbr kultury ustala się:

1. Obowiązuje ochrona obiektów i zespołów objętych decyzjami Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o wpisie do rejestru zabytków. W obszarze objętym planem dotyczy to:

1)Z1 - synagogi w Bobowej (decyzja z 10.04.1968 r., KS.A.531),

2)Z2 - kościoła cmentarnego Św. Zofii w Bobowej (decyzja z 27.03.1972 r., KS.A.532),

3)Z3 - zespołu kościoła pod wezwaniem Wszystkich Świętych w Bobowej (decyzja

z 27.03.1972 r., KS.A.535),

4)Z4 - kościoła parafialnego Św. Stanisława Biskupa w Wilczyskach (decyzja 2/76 z 25.11.1976 r., KS.A.202),

5)Z5 - dworu obronnego w Jeżowie (decyzja z 9.07. 1949 r., KS.A.542),

6)Z6 - ogrodu dworskiego w Jeżowie, (decyzja 327/87 z 20.11.1987 r., KS.A. 527),

7)Z7 - zespołu parkowo - dworskiego w Siedliskach (decyzja 190/U/85 z 30.08.1985r., KS.A.190),

8)Z8 - cmentarza wojennego nr 133 na cmentarzu rzymsko - katolickim w Bobowej (decyzja 372/88 z 4.11.1988 r., KS.A. 572),

9)Z9 - cmentarza żydowskiego w Bobowej (decyzja 390/89 z 15.12.1989 r., KS.A.590).

2. Obowiązuje ochrona obiektów i zespołów stanowiących tzw. zabytki oczywiste, do których należą budynek zwany "Dwór" lub "Zamek" w Bobowej (Zo1), pozostałości fortyfikacji miejskich obok kościołów Św. Zofii i Wszystkich Świętych w Bobowej (Zo2), dwa dworce kolejowe w Bobowej, drewniany poniżej skarpy i murowany w kierunku Sędziszowej (Zo3), zabytkowy ogród i park leśny w Jankowej (Zo4), kościół parafialny w Siedliskach (Zo5).

3. Dla zespołów i obiektów wymienionych w punkcie 1 i 2 obowiązują strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej rezerwatowej (Kza). W granicach stref konserwatorskich "Kza" każda zmiana sposobu użytkowania oraz projekty obiektów kubaturowych podlegają uzgodnieniu z właściwym organem ochrony zabytków. W strefach ochrony konserwatorskiej "Kza", przed rozpoczęciem procesu inwestycyjnego, obowiązuje rozpoznanie archeologiczne pod nadzorem archeologicznym. W wypadku stwierdzenia reliktyw archeologicznych obowiązuje przeprowadzenie badań archeologicznych.

4. Ustala się strefę ochrony historycznego zespołu miejskiego w Bobowej i jego bezpośredniego otoczenia (Kza), gdzie obowiązuje:

1)utrzymanie rozplanowania zespołu miejskiego, związanego z układem lokacyjnym (siatka ulic z rynkiem w centrum i struktura funkcjonalno - przestrzenna),

2)zachowanie linii zabudowy wyznaczonej historyczną zabudową pierzei, zakaz realizacji obiektów w drugiej linii zabudowy, możliwa rozbudowa budynków w formie oficyn, zakaz wtórnych podziałów działek, obowiązek utrzymania ogrodów przydomowych,

3)utrzymanie skali zabudowy odpowiadającej charakterowi małego miasta,

4)ochrona reliktyw dawnego systemu ochronnego (bastion przy kościele parafialnym, pozostałości wałów i fosy przy kościele cmentarnym),

5)ochrona sylwety miasta, w tym zakaz zabudowy i bezplanowego zadrzewiania skarp doliny rzeki Białej u podnóża zespołu staromiejskiego.

5. Dla zespołów wymienionych w punkcie 1, 2, 3 obowiązują "Strefy ochrony otuliny zespołów i obiektów kulturowych" ("Kk") zwane dalej "strefami otuliny". Przy realizacji obiektów w tych strefach obowiązują uzgodnienia z Konserwatorem Zabytków na etapie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Obowiązuje zakaz realizacji obiektów produkcyjno - usługowych wywołujących degradację środowiska.

6. Obowiązuje ochrona wyznaczonych stanowisk archeologicznych (Ka). W wyznaczonych terenach (Ka) obowiązuje wykonywanie wszelkich prac ziemnych (z wyjątkiem prac polowych) pod nadzorem archeologiczno - konserwatorskim. W wypadku stwierdzenia reliktyw archeologicznych obowiązuje poddanie terenu badaniom archeologicznym. Dla terenów stanowisk archeologicznych Bobowa 1, Wilczyska 1, Siedliska 1, posiadających własną formę krajobrazową (gródek stożkowy) oraz w otoczeniu zamku w Jeżowie na terenie wsi Jankowa, obowiązuje zakaz zabudowy

7. Na całym obszarze obowiązuje ochrona budynków publicznych z początku XX wieku, przydrożnych kapliczek, krzyży i innych elementów historycznych małej architektury. Wskazane jest zachowanie i wykorzystanie zabudowy zagrodowej z XIX i początku XX wieku dla rozwoju agroturystyki.”

Ponadto w paragrafie 10 uchwały ustala się obszary wymagające rewaloryzacji ze względu na ochronę dóbr kultury oraz ze względów krajobrazowych:

„Ustala się obszary wymagające rewaloryzacji ze względu na ochronę dóbr kultury oraz ze względów krajobrazowych. Ustala się, że rewaloryzacji podlegają:

- 1) Zespół historycznego miasta w Bobowej, dla którego obowiązuje opracowanie programu określającego działania związane z dostosowaniem obiektów historycznych do współczesnych standardów użytkowych oraz związanych z estetyzacją zespołu i określającego zakres prac wymaganych dla minimalizowania degradacji wywołanych przeskalowaną współczesną zabudową.
- 2) Otoczenie zespołu dworu i parku w Jeżowie, z którego należy eliminować zagospodarowanie degradujące przestrzeń (obiekty produkcyjno-usługowe) a przebudowa istniejących obiektów i realizacja nowych musi być prowadzona na określonych przez Konserwatora Zabytków zasadach.
- 3) Zespół zabytkowego ogrodu i parku leśnego w Jankowej wraz z otuliną, w którym zabiegi odnowy i uczytelnienia kompozycji muszą być prowadzone w oparciu o decyzje konserwatorskie, z wykorzystaniem dokumentacji specjalistycznej znajdującej się w archiwum konserwatorskim.

W obrębie zespołu wymagana jest pielęgnacja drzewostanu, zapobieganie w tworzeniu się ubytków, a okazy drzew powinny być uznane za pomniki przyrody.

4) Zespół zabytkowy parkowo - dworski w Siedliskach wraz z otuliną, w którym zabiegi odnowy i uczytelnienia kompozycji powinny być prowadzone w oparciu o decyzje konserwatorskie, z wykorzystaniem dokumentacji specjalistycznej znajdującej się w archiwum konserwatorskim.

Ustalenia wymienione w punkcie 1 i 2 oznaczają obowiązek właścicieli nieruchomości w obrębie wyznaczonych stref ochrony konserwatorskiej "Kza" wymienionych zespołów i obiektów do dostosowania wszelkich działań inwestycyjnych i innych związanych z zagospodarowaniem terenu do przepisów ustawy o ochronie dóbr kultury i o muzeach. Wszelkie działania w obiektach i w obrębie stref mogą być prowadzone wyłącznie w oparciu o wytyczne służb ochrony zabytków.

W ustaleniach szczegółowych miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Bobowa ustalono:

ZP/UP Teren zabytkowego zespołu dworsko - parkowego, obejmujący w Bobowej - Jeżowie zabytkowe założenia parkowe (decyzja 327/87, KS.A. 527) i dwór obronny (decyzja z 9.07.1949 KS.A. 542). Obowiązuje ochrona zachowanych obiektów zabytkowych, założenia i kompozycji zespołów i starodrzewu. Obowiązuje rewaloryzacja zespołów wg wytycznych konserwatorskich. Obowiązuje zakaz realizacji nowych obiektów. Obowiązuje uzgadnianie wszelkich działań na obszarze objętym strefą ścisłej ochrony konserwatorskiej (Kza) ze służbami konserwatorskimi. Obowiązuje sukcesywna eliminacja obiektów produkcyjno - usługowych, degradujących przestrzeń, znajdujących się w strefie otuliny.

1.11a. ZP/UP - Teren zabytkowego założenia ogrodowo-parkowego, obejmujący wpisany do rejestru zabytków zespół parkowo-dworski w Siedliskach (KS.A.190), w którym zachowały się przebudowane zabudowania podworskie z początku XX wieku i pozostałości parku z XIX wieku. Obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności wymogom konserwatorskim. Obowiązuje utrzymanie istniejącej zieleni i zadrzewień, ich pielęgnacja, odnowa i uczytelnienie kompozycji w oparciu o decyzje konserwatorskie. Dopuszcza się modernizację i wykorzystanie istniejących obiektów dla usług publicznych lub usług związanych z rekreacją na warunkach podanych przez Konserwatora Zabytków. Obowiązuje uzgadnianie wszelkich działań ze służbami ochrony zabytków.

1.11.b ZP/UP - Tereny zabytkowego założenia ogrodowo-parkowego w Jankowej, stanowiące zabytek oczywisty, obejmujące udokumentowane miejsca po wyburzonym dworze

i zabudowaniach gospodarskich, dawną oficynę dworską, studnię i figurę sakralną, a także fragmenty ogrodu dworskiego, parku i kompleksy drzew stanowiących park leśny. Obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności wymogom konserwatorskim. Obowiązuje rewaloryzacja wg wytycznych konserwatorskich. Dopuszczona realizacja obiektów dla usług publicznych lub usług turystycznych i dopuszczona realizacja zabudowy mieszkaniowej wyłącznie w terenie dawnej zabudowy. Obowiązuje uzgadnianie wszelkich działań ze służbami konserwatorskimi.

- 1.12a. UP - Tereny zabytkowych zespołów i obiektów kulturowych. Synagoga w Bobowej, wpisana do rejestru zabytków (KS.A. 531). Obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności wymogom konserwatorskim i uzgadnianie działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.12b. UP - Tereny zabytkowych zespołów i obiektów kulturowych. Kościół cmentarny pod wezwaniem Św. Zofii w Bobowej wpisany do rejestru zabytków (KS.A. 532). Obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności wymogom konserwatorskim i uzgadnianie działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.12c. UP - Tereny zabytkowych zespołów i obiektów kulturowych. Kościół pod wezwaniem Wszystkich Świętych w Bobowej, wpisany do rejestru zabytków (KS.A. 535). Obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności wymogom konserwatorskim i uzgadnianie działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.12d. UP - Tereny zabytkowych zespołów i obiektów kulturowych. Budynek nazywany "Dwór" lub "Zamek" w Bobowej, obecnie szkoła, stanowiący zabytek oczywisty. Obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności wymogom konserwatorskim i uzgadnianie działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.12e. UP - Tereny zabytkowych zespołów i obiektów kulturowych. Dworce kolejowe w Bobowej, jeden drewniany, drugi murowany, stanowiące zabytki oczywiste. Obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności wymogom konserwatorskim i uzgadnianie działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.12f. UP - Tereny zabytkowych zespołów i obiektów kulturowych. Kościół parafialny Św. Mikołaja w Siedliskach z połowy XVII wieku, przebudowany w XIX wieku z dzwonnica i ogrodzeniem, stanowiący zabytek oczywisty. Obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności wymogom konserwatorskim i uzgadnianie działań ze służbami konserwatorskimi.

- 1.12g. UP - Tereny zabytkowych zespołów i obiektów kulturowych, obejmujące kościół parafialny w Wilczyskach Św. Stanisława Biskupa, z przełomu XVII i XVIII wieku, dwie późniejsze kaplice murowane i dzwonnice, wpisany do rejestru zabytków (KS.A. 202). Obowiązuje podporządkowanie wszelkiej działalności wymogom konserwatorskim i uzgadnianie działań ze służbami konserwatorskimi.
- CUM - Tereny Centrum Usługowo - Mieszkaniowego w strefie ochrony historycznego zespołu miejskiego, obejmujące zabytkowe zespoły i obiekty (1.12a UP, 1.12b. UP, 1.12c UP, 1.12 d UP, 1.12e UP) oraz pozostałą zabudowę mieszkaniowo - usługową. Utrzymuje się istniejącą zabudowę. Dopuszcza się realizację nowej zabudowy mieszkaniowej i usług. Obowiązuje zachowanie skali zabudowy odpowiadającej charakterowi małego miasta z zakazem realizacji obiektów dominujących kubaturą bądź wysokością. Obowiązuje zakaz realizacji obiektów w drugiej linii zabudowy, dopuszczona rozbudowa istniejących budynków wyłącznie w formie oficyn. Obowiązuje zachowanie historycznej linii zabudowy. Obowiązuje utrzymanie przydomowych ogrodów i zakaz wtórnego podziału działek. Obowiązuje zachowanie rozplanowania zespołu miejskiego, związanego z układem lokacyjnym (siatka ulic z rynkiem w centrum). Obowiązuje ochrona ekspozycji sylwety miasta. Obowiązuje uzgadnianie wszelkich działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.14. UP/ZP -Zabytkowy rynek w Bobowej do rewaloryzacji, obejmujący rynek z ulicami wokół i zielenią wewnątrz. Obowiązuje zachowanie skali i charakteru pierzei rynku. Obowiązuje przywrócenie walorów wnętrza rynku i ciągów zabudowy ulicznej w oparciu o program rewaloryzacji, uzgodniony ze służbami konserwatorskimi. Obowiązuje uzgadnianie wszelkich działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.15. ZU - Zabytkowe skarpy miejskie wraz z zielenią, obejmujące pozostałości fortyfikacji miejskich, w tym wały i fosy obok kościoła Św. Zofii i kościoła Wszystkich Świętych, stanowiące zabytek oczywisty. Obowiązuje zakaz realizacji obiektów kubaturowych. Obowiązuje zagospodarowanie zielenią urządzoną. Obowiązuje uzgadnianie wszelkich działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.16. ZU - Tereny zieleni urządzonej, obejmujące tereny w obrębie zabytkowej skarpy miejskiej, stanowiące jej uzupełnienie. Obowiązuje ochrona przed zainwestowaniem. Obowiązuje zagospodarowanie zielenią urządzoną.
- 1.17. ZI - Tereny zieleni izolacyjnej, wokół obiektów i terenów mogących powodować obowiązek wyznaczenia obszarów ograniczonego użytkowania. Obowiązuje ochrona przed

zainwestowaniem kubaturowym. Obowiązuje zagospodarowanie zielenią drzewiasto - krzewiastą. W uzasadnionych wypadkach dopuszczona realizacja małych parkingów o nawierzchni trawiastej.

- 1.18a. ZCn - Tereny cmentarzy zabytkowych, obejmujące wpisany do rejestru zabytków (KS.A. 572) cmentarz wojenny Nr 133, stanowiący kwaterę na istniejącym cmentarzu rzymsko - katolickim w Bobowej. Obowiązuje ochrona założenia kompozycji, ogrodzeń i elementów nagrobnych. W obrębie cmentarza i w wyznaczonej strefie ochrony konserwatorskiej (Kza) zakaz realizacji nowych obiektów kubaturowych i obowiązek uzgadniania wszelkich działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.18b. ZCc - Tereny cmentarzy zabytkowych, obejmujące wpisany do rejestru zabytków (KS.A. 590) cmentarz żydowski w Bobowej. W obrębie cmentarza i w strefie ochrony konserwatorskiej (Kza) obowiązuje uzgadnianie wszelkich działań ze służbami konserwatorskimi.
- 1.19. ZCc - Tereny cmentarzy wraz ze strefą ochronną. Istniejące cmentarze w Bobowej, Jankowej, Wilczyskach, Sieliskach i w Stróżnej, do utrzymania i rozbudowy. Dopuszczona realizacja obiektów cmentarnych i towarzyszących. Obowiązuje obszar ograniczonego użytkowania obejmujący strefy w wielkości 50 i 150 m. W pasie 50 m od granic cmentarza obowiązuje zakaz realizacji budynków przeznaczonych na stały pobyt ludzi, obiektów związanych z produkcją, magazynowaniem i przetwarzaniem żywności oraz obiektów i urządzeń służących do czerpania wody. W pasie 50 - 150 m od granicy cmentarza dopuszcza się realizację budynków mieszkalnych pod warunkiem wyposażenia ich w sieć wodociągową lub dostawę wody z terenów położonych poza strefą ochronną. Przy realizacji obiektów i urządzeń na terenach cmentarzy i w obszarze ograniczonego użytkowania obowiązują przepisy szczególne.

4 CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW ORAZ ANALIZA STANU DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY

4.1 ZARYS HISTORYCZNY I ROZWÓJ PRZESTRZENNY GMINY BOBOWA

Gmina Bobowa położona jest w województwie małopolskim, w powiecie gorlickim, nad rzeką Białą Tarnowską, na trasie Tarnów - Nowy Sącz, przy linii kolejowej Tarnów – Stróże, na

północny zachód od Gorlic. Gmina zajmuje obszar 49,84 km i według stanu na 31 grudnia 2015 r. liczy 9.822 mieszkańców.

Gmina Bobowa składa się z 8 sołectw (Berchedów, Bobowa, Brzana, Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna i Wilczyńska). Największą miejscowością jest Bobowa, będąca siedzibą Władz Gminy- od 1 stycznia 2009 r. Bobowa posiada status miasta. Do większych wsi należą również Siedliska i Brzana.

Mapa Gminy Bobowa

Pierwszą informację historyczną na temat miejscowości Bobowa datuje się na rok 1339. Taka data widnieje na przywileju lokacyjnym dla Pawła Benedyka wydanym przez królową Jadwigę. Był to przywilej lokacyjny oparty na prawie magdeburskim. We wczesnym średniowieczu istniał na tym terenie gród, którego ślady można zobaczyć na lewym brzegu rzeki Białej w przysiółku Berdechów. Początki owego grodu archeolodzy datują na XI wiek. Kolejnych informacji na temat Bobowej dostarczają spisy świętopietrza czyli opłaty wnoszonej przez parafię na rzecz Stolicy Apostolskiej z lat 1346-1358. W spisach tych dużo wcześniej, bo już w 1328 roku odnotowano istnienie parafii Wilczyńska oraz Siedliska. Kolejna wzmianka pochodzi z Kroniki Jana Długosza, gdzie autor wspomina o dowódcy 46. chorągwi Zyguncie z Bobowej. Ponadto pisarz ten przekazem z 1460 roku potwierdzał istnienie drewnianego kościoła Świętej Zofii, który obecnie jest murowany i datuje się go na koniec XV w. Bobowa posiadała prawa miejskie w latach 1339-1934. Była miastem prywatnym, należącym na przestrzeni wieków m.in. do Gryfitów, Jordanów,

PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY BOBOWA NA LATA 2017-2020

Laskowskich i Jaworowskich. Na przełomie XV i XVI wieku istniały tu cztery strażnice obronne na węgierskim szlaku handlowym. W 1732 roku w Bobowej zaczęli osiedlać się Żydzi, sprowadzeni przez właściciela Michała Jaworowskiego. Przed 1756 rokiem w Bobowej powstała murowana bożnica i została utworzona samodzielna gmina żydowska. Żydzi otrzymali szereg przywilejów handlowych. W połowie XVIII wieku Żydzi otrzymali zezwolenie na budowę synagogi, za którą przez kilkadziesiąt lat płacili daniny parafii katolickiej. Następnie Bobowa należała do rodziny Łętowskich, Miłkowskich oraz Aleksandra Kossakiewicza, który w 1884 r. został Burmistrzem Bobowej, w niecodzienny sposób łącząc stanowisko właściciela miasta z funkcją głowy jego samorządu. Od spadkobierców Kossakiewicza miasteczko zakupił ok. 1887 r. Bolesław Wieniawa Długoszowski, inżynier kolejowy i powstaniec z 1863 r. Długoszowscy pozostali właścicielami dóbr bobowskich aż do 1945 r. Do dziś zachował się średniowieczny układ rynku i ulic. Miasteczko jest celem pielgrzymek Żydów – chasydów z całego świata głównie dlatego, że na miejscowym cmentarzu żydowskim znajduje się macewa cadyka Salomona ben Natana twórcy szkoły talmudycznej „jesziwe”. Równie słynny był jego syn – Ben Cjon Halberstam, kompozytor muzyki chasydzkiej. Sławę dawnego ośrodka chasydzkiego przypomina synagoga z salą modlitwy i szafą ołtarzową do przechowywania Tory. W 1880 roku w Bobowej żyło 481 Żydów, stanowiąc 38% ogółu mieszkańców. Przed I wojną światową w Bobowej mieszkało około 750 Żydów, co stanowiło 50% wszystkich mieszkańców. W okresie międzywojennym Bobowa znana była jako ważny ośrodek ruchu chasydzkiego i siedziba sławnych cadyków z rodu Halbersztamów. Żydzi odgrywali ważną rolę w życiu gospodarczym Bobowej. Do nich należało prawie 90% sklepów oraz 18% warsztatów rzemieślniczych. Podczas II wojny światowej, we wrześniu 1939 roku w okolicy Bobowej miały miejsce zacięte walki polskich oddziałów z armią niemiecką. Gdy tylko Niemcy zajęli Bobowę rozpoczęły się prześladowania ludności Żydowskiej. W wyniku napływu Żydowskich uchodźców, w maju 1940 roku w Bobowej żyło 710 Żydów. Jesienią 1940 roku Niemcy deportowali do Bobowej Żydów z Krynicy i okolicznych wiosek. W ten sposób latem 1941 roku w Bobowej mieszkało już 1.272 Żydów. W październiku 1941 roku Niemcy utworzyli w Bobowej getto, w którym znalazło się około 2 tys. Żydów. Na początku 1942 roku doszło do kilku egzekucji Żydów na tutejszym cmentarzu żydowskim. W lipcu 1942 roku Niemcy przeprowadzili akcję likwidacji getta. Około 400 Żydów rozstrzelano w lesie Dobry, natomiast wszystkich pozostałych deportowano do obozu pracy przymusowej w Szebniach oraz gett w Gorlicach i Bieczu. Następnie byli deportowani do obozu koncentracyjnego w Bełżcu.

Bobowa rozślawiła się bogatym folklorem oraz pięknym rękodziełem ludowym. Od ponad 100 lat kobiety z Bobowej trudnią się wyrabianiem koronek klockowych. Koronki te są rękodziełem, które tak powszechnie w Polsce uprawiane jest wyłącznie w Bobowej i okolicznych miejscowościach. Od kilku lat w pierwszym tygodniu października organizowany jest Międzynarodowy Festiwal Koronki Klockowej. Główną częścią Festiwalu Koronki Klockowej jest prezentacja koronek, połączona z kiermaszem wyrobów koronkarskich, oraz Regionalna Pokonkursowa Wystawa Koronek Klockowych. Festiwal ukazuje nowe formy współpracy pomiędzy małymi społecznościami lokalnymi z różnych części Europy, aktywizuje środowiska twórcze, a jednocześnie jest promocją regionu na arenie międzynarodowej. Na terenie gminy tradycje folklorystyczne kultywuje wielopokoleniowy Zespół Regionalny Pieśni i Tańca „Koronka”.

4.2 ZABYTKI OBJĘTE PRAWNYMI FORMAMI OCHRONY

4.2.1 REJESTR ZABYTEKÓW

Na terenie Gminy Bobowa znajduje się 12 obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa małopolskiego i są to:

KOŚCIÓŁ CMENTARNY PW. ŚW. ZOFII W BOBOWEJ wpisany do rejestru zabytków decyzją znak A-532/72 z dnia 3.03.1930r. oraz decyzją A-92/532 z dnia 27.03.1972r.

Kościół zbudowany ok. II poł. XV w. z ogrodzeniem z XVII i XIX w. Gotycki kościół zachował się w niezmienionej formie od czasów średniowiecza. Restaurowany w 1820 r. Pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1475 r., kiedy to kościołowi nadano odpusty. Później przejściowo zajęty był przez Arian. Odzyskany został przez katolików w 1646 r. Następnie w 1808 r. władze austriackie przeznaczyły świątynię na cele świeckie. Powtórna elekcja kościoła miała miejsce w 1818 r. po wykupieniu kościoła przez dziedzica Miłkowskiego. Z barokowego wyposażenia na szczególną uwagę zasługuje późnogotycki obraz Św. Zofii w otoczeniu trzech

córek, namalowany na desce temperą z początku XVI w., umieszczony w rokokowo-klasycystycznym ołtarzu głównym z XVIII/XIX w., w którego zwieńczeniu znajduje się obraz Św. Stanisława Kostki. Na uwagę zasługuje również hierogram gotycki namalowany czarną farbą na tynku pisany średniowieczną łaciną oznaczający „Jezus Chrystus” oraz wbudowana czara kamienna obrobiona na wzór chrzcielnicy gotyckiej. Obok kościoła znajduje się stara dzwonnica parawanowa, której powstanie przypada na okres gotyku. W XIX w. została nadbudowana. Do II wojny światowej wisiał tu stary, zabytkowy XVIII-wieczny dzwon, który niestety padł ofiarą ostatniej wojny. W 2012 roku wykonano izolację oraz

wzmocnienie i uzupełnienie fundamentów. Ponadto wymieniono gont na dachu kościoła i część konstrukcji skorodowanej biologicznie w latach 2015-2016 wykonano remont stropu, rozpoczęto renowację ołtarzy. Przystąpiono do remontu konserwatorskiego dzwonnicy (ściany i schody kamienne). Stan zachowania zły: postępująca destrukcja kamienia i spoin. Konieczna specjalistyczna konserwacja kamiennego wątku.

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH wpisany do rejestru zabytków decyzją znak A-535/72 z dnia 3.03.1930r.

Kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych pochodzi z II połowy XIV wieku i jest to najstarsza budowla w Bobowej. Parafia istniała już w 1346 r., erygowana zapewne w związku z lokacją miasta. Pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1412 r. W 1529 r. kościół został podniesiony przez bpa krakowskiego Piotra Tomickiego do godności kolegiaty.

W latach 1561-92 był w posiadaniu luteranów, następnie po odzyskaniu przez katolików w 1592 r. został rekuncyliowany przez bpa Pawła Dąbskiego. Istotną przebudowę kościoła dokonano w 1740 r. Kościół nabrał barokowego wystroju oraz dobudowano kaplice nakrytą kopułą. Następne prace remontowe podjęto w drugiej połowie XIX wieku. Wyremontowano sklepienie i mury kościoła jak również przeprowadzono remont dachu i wybielanie wnętrza świątyni. Wyremontowany kościół spłonął w 1889 r. niszcząc dach i wnętrze. Ocalała jedynie kaplica Matki Boskiej Bolesnej. Następnie świątynia została odbudowana. W wyniku pożaru w kościele zachowało się niewiele przedmiotów o zabytkowej wartości. Jest to świątynia jednonawowa, z prezbiterium zamkniętym trójbocznie. Do najcenniejszych obiektów można zaliczyć neogotycki ołtarz główny wykonany po 1889 r., z obrazem Ukrzyżowanie- Jacka Malczewskiego, dwa ołtarze boczne neobarokowe z XX w., ołtarz w kaplicy rokokowy z 2. poł. XVIII w., w nim obraz Matki Bożej Bolesnej- Feliksa Hanusza z 1851 r. Ponadto w kaplicy znajduje się barokowa chrzcielnica

z XVIII w., krzyż renesansowy i kielich barokowy z 1713 r. Stan zachowania dość dobry. Planowane wykonanie kompleksowej renowacji tynków zewnętrznych i wewnętrznych, a także renowacja muru wokół kościoła. Należy przeprowadzić specjalistyczną konserwację portalu gotyckiego w fasadzie oraz portalu barokowego w elewacji południowej

z rekonstrukcją brakujących elementów herbu Ogończyk.

SYNAGOGA W BOBOWEJ wpisana do rejestru zabytków decyzją znak A-374 z dnia 10.04.1968 oraz A-531 z dnia 26.02.1988 r.

Synagoga to szczególne i najczęściej odwiedzane miejsce w Bobowej. Bożnica barokowa, zbudowana ok. poł. XVIII w. (po 1732- 1756). Synagogę przebudowano w 1890 r. Podczas II wojny światowej wnętrze budynku zostało doszczętnie zniszczone przez hitlerowców i przeznaczone na stajnie dla koni. Po wojnie w 1955 r. została wyremontowana, a jej wnętrze przebudowane na warsztaty tkackie dla szkoły zawodowej. W 1993 r. synagogę odzyskała Żydowska Gmina Wyznaniowa w Krakowie. Remontu synagogi podjęła się Fundacja Rodziny Nissenbaumów, a jej zakończenia rabin Ascger Scharf. Budynek zlokalizowany jest w pobliżu rynku, budowany jest na planie kwadratu z prostokątną przybudówką. Wielka sala modlitewna wykonana została z kamienia, nakryta dziesięciopółowym sklepieniem wspartym na czterech słupach, natomiast część zachodnia - zbudowana jest z drewna. Na ścianie wschodniej sali zachowała się polichromowana dekoracja z 1778 r. o motywach roślinnych i zwierzęcych stanowiąca bogatą oprawę Aron ha-Kodesz - wnęki ołtarzowej do przechowywania Tory - należącej do najcenniejszych zabytków Żydowskiej sztuki sakralnej. Od frontu drewniana, dwukondygnacyjowa przybudówka z przedsionkiem na parterze i emporą dla kobiet na piętrze. Prace remontowe w synagodze trwały blisko 10 lat i ostatecznie 1 lipca 2003 roku, w rocznicę śmierci cadyka Salomona ben Natana, została uroczysto otwarta w obecności prawie stu bobowskich chasydów ze Stanów Zjednoczonych, Londynu i Izraela. Stan zachowania po konserwacji jest dobry. Wykonano izolację i odwodnienie budynku; sporządzono ekspertyzy techniczne

oraz wykonano projekt budowlany wzmocnienia konstrukcji budynku. Dokonano odsłonięcia polichromii na powierzchni ścian południowej. Obecnie synagoga jest czynnym miejscem kultu, w którym nabożeństwa odbywają się podczas pielgrzymek chasydów do grobów cadyków bobowskich. Świątynia ta jest jednym takim miejsce w Małopolsce.

CMENTARZ ŻYDOWSKI W BOBOWEJ wpisany do rejestru zabytków decyzją znak A-590 z dnia 15.12.1989r.

Cmentarz Żydowski w Bobowej ze względu na malownicze położenie należy do najciekawszych polskich nekropolii. Położony jest na wzniesieniu na stoku południowym, ok. 500 m na północ od drogi do Jankowej i ok. 300 m na prawo od szosy w kierunku Bobowej. Założony po 1732 r. Cmentarz ma kształt nieregularny, do dziś zachowało się wiele nagrobków, wykonanych z marmuru, granitu i

piaskowca- ok. 200 macew z wgłębnyimi inskrypcjami hebrajskimi i płaskorzeźbionymi, symbolicznymi przedstawieniami (korony Mądrości, lwy Judy, błogosławiące ręce kapłańskie Aronitów, misy i dzbany Lewitów, jelenie, menory). Cmentarz licznie odwiedzany przez chasydów z USA. Dla pielgrzymów najważniejszym miejscem na terenie tej nekropolii jest ohel, rodzaj niewielkiego murowanego Żydowskiego grobowca, budowanego w celu uczczenia pamięci ważniejszych osób dla danej wspólnoty. Bobowski ohel skrywa szczątki zmarłego w dniu 24 czerwca 1906 roku Salomona Halberstama, wnuka Chaima Halberstama z Nowego Sącza - założyciela sądeckiej dynastii cadyków. Salomon założył w Bobowej jesziwę, która stała się centralnym ośrodkiem nowej dynastii. Drugim pochowanym w ohelu jest Chaim Jakub z Bobowej, zięć Salomona Halberstama. Na cmentarzu znajdują się również groby żydowskich żołnierzy z czasów I wojny światowej oraz zbiorowe mogiły ofiar Holocaustu - cmentarz wojenny nr 132 nieustalonego autorstwa. Ponadto znajduje się tam macewa fundacji Nissenbaumów (1988r.)

ku czci Żydów zamordowanych przez hitlerowców. Stan zachowania większości macew zły: niektóre macewy przechylone grożą upadkiem, kamień zwietrzały, odpadający płatami wraz z inskrypcjami. Konieczne opracowanie dokumentacji konserwatorskiej z odczytaniem napisów oraz podjęcie specjalistycznej konserwacji zagrożonych macew. Celowy remont kwatery wojennej wg projektu konserwatorskiego.

CMENTARZ Z I WOJNY ŚWIATOWEJ NR 133 WRAZ Z CMENTARZEM RZYM.-KAT.

**W BOBOWEJ wpisany do rejestru zabytków
decyzją znak A-572 z dnia 04.02.1988 r.**

Cmentarz położony jest na stoku wzgórza, za miastem. Założony w XVIII/XIX - XIX w. (najstarszy nagrobek: 1884). Cmentarz wojenny zbudowany na planie kwadratu, z bramą w narożu i aleją na osi. Nagrobki kamienne w formie krzyży, obelisków, figur na cokołach i żeliwnych krzyży na kamiennych cokołach; grobowce wkopane w szkarpę, m. in. Długoszowskich. W narożniku pierwotnej części cmentarza kwatera wojenna- cmentarz wojenny nr 133 z I wojny światowej zaprojektowany przez Jana Szczepkowskiego. Na cmentarzu znajduje się 141 indywidualnych grobów. Pochowano w nim 111 poległych z armii austro – węgierskiej, 5 armii niemieckiej i 24 armii rosyjskiej i jednego

nieznanego z nierozpoznaną przynależnością armijną. Cmentarz w kształcie prostokąta, o symetrycznej kompozycji, ujęty metalowym ogrodzeniem z kamiennymi słupkami. W centrum

wysoki żelazny kuty krzyż. Stan zachowania większości nagrobków kamiennych jest dobry, przeprowadzono konserwację elementów betonowych, kamiennych i metalowych. Przeprowadzono konserwację krzyży oraz wykonano i zamontowano tabliczki z nazwiskami pochowanych żołnierzy. Odtworzono układ mogił i nagrobków; dokonano rekonstrukcji nie zachowanych nagrobków oraz

brakujących krzyży, w tym mogiły oficerskiej. Wykonano również wycinkę drzew.

PARK PODWORSKI W JANKOWEJ wpisany do rejestru zabytków decyzją znak Z-6-27/49 z dnia 22.06.1949 r.

Park podworski położony jest na malowniczym wzgórzu nad rzeką Biała Tarnowska w Jankowej, wykorzystujący naturalne walory pofałdowanego terenu. Obecnie niewiele pozostało z dawnych zabudowań dworskich. Park krajobrazowy datowany jest na XIX w. Według źródeł istniała tu drewniana oficyna dworska z murowaną stajnią, stodołą oraz pomieszczeniem dla służby. Tereny te tworzyły malowniczy i piękny krajobraz łączący zabudowania z parkiem, stawem, ogrodem i sadem. Po wojnie w 1947 r. miejscowi chłopcy rozebrali oficynę dworską. Do dnia dzisiejszego pozostały jedynie pomieszczenia dla służby i stajnia. We wschodniej części parku

znajduje się kapliczka z XIX w. przedstawiająca Jezusa Chrystusa wiszącego na krzyżu. W 2013 r.

kapliczka uległa zniszczeniu najprawdopodobniej samoistnie. Podjęte zostały działania mające na celu jej odtworzenie. Ponadto w parku znajduje się wiele okazałych drzew. Na szczególną uwagę zasługuje lipa drobnolistna posadzona w 1916 r. przez Cyryla Antosza. Obwód wokół pnia wynosi ok. 7 metrów, a wysokość szacuje się nawet na 27 metrów. Lipa zbudowana jest z trzech konarów. Ze względu na stan drzewostanu, jego wiek oraz jako ozdoba

krajobrazu zasługuje na zabezpieczenie. W 2016 r. zostały podjęte starania mające na celu zagospodarowanie Parku Dworskiego. Planowane jest utworzenie tras spacerowych, zamontowanie ławek oraz wprowadzenie kompozycji zieleni.

ZESPÓŁ DWORSKI, KOŚCIÓŁ, STARY CMENTARZ I CMENTARZ WOJENNY NR 134 W SIEDLISKACH wpisany do rejestru zabytków decyzją znak A-190 z dnia 30.08.1985r. oraz decyzją znak 190/U/85 z dnia 17.06.1994 r.

Zespół dworski położony na wzgórzu ponad wsią, w sąsiedztwie kościoła. Obronne położenie zdaje się sugerować średniowieczną genezę. W dzisiejszym stanie kształtowany od XVIII w., obejmuje dwór, park i resztę zabudowy gospodarczej. Dwór w obecnej postaci zbudowany w 1 poł. XIX w. o cechach klasycystycznych. Piętrowy, na planie prostokąta, dwutraktowy, nakryty

wysokim, czterospadowym dachem. W fasadzie płaski ryzalit poprzedzony gankiem na czterech kamiennych kolumnach (prześwity między nimi wtórnie zamurowane). Park założony zapewne w XVIII/XIX w. jako ogród geometryczny, w XIX w. przekomponowywany jako krajobrazowy. Zespół zaniedbany. Dwór – poza nowym pokryciem dachowym – wymaga remontu konserwatorskiego (celowe badania stratygraficzne tynków – możliwość odkrycia polichromii) i ekspozycji kolumn z usunięciem zamurowań. Konieczna rewaloryzacja parku w oparciu o projekt konserwatorski. Cmentarz katolicki założony w XIX w. (najstarszy nagrobek z 1878r.). Zbudowany na planie nieregularnym, z aleją wytyczoną w linii prostej. Nagrobki w formie krzyży kamiennych i żeliwnych na kamiennych cokołach. Kwatera wojenna - cmentarz wojenny nr 134 z I wojny światowej. Założony jest na planie wydłużonego prostokąta i otoczony ogrodzeniem z kamiennych słupów połączonych żelaznymi sztachetami. Na cmentarz prowadzą dwa wejścia: pierwsze – od strony drogi, zamknięte żelaznymi, dwuskrzydłowymi wrotami z motywem krzyża, drugie – od strony cmentarza parafialnego, zamknięte jednoskrzydłową, żelazną furtką. Głównym elementem cmentarza jest umieszczony na wysokim cokole

betonowy krzyż. Mogiły są rozmieszczone w rzędach. Nagrobki mają formę żeliwnych krzyży umieszczonych na cokołach. W 4 grobach zbiorowych i 42 pojedynczych pochowano 52 żołnierzy z armii austro-węgierskiej. Projektował Jan Szczepkowski. Nagrobki kamienne wymagają specjalistycznej konserwacji.

MUROWANY KOŚCIÓŁ (OB. POMOCNICZY) PW. ŚW. MIKOŁAJA BPA WRAZ Z OTOCZENIEM (DZIAŁKA OTOCZONA KAMIENNYM MUREM Z DZWONNICĄ, BRAMKĄ I KAPLICĄ) W SIEDLISKACH wpisany do rejestru zabytków decyzją znak A-161/M z dnia 18.09.2008 r.

Kościół par. pw. św. Mikołaja Bpa położony na działce nr 799 w Siedliskach własność Parafii notowanej w najstarszych wykazach świętopietrza już w 1325 r. Kościół położony na wzgórzu ponad wsią, zbudowany zapewne XIV w., w latach 1561-1595 zamieniony na zbór protestancki (kalwiński). Wielokrotnie przekształcany i przebudowany w XVII, XVIII i XIX wieku. Kościół gotycki, o częściowo zatartych cechach stylowych. Jednonawowy z węższym od korpusu prezbiterium zamkniętym ścianą prostą. W wyposażeniu na uwagę zasługują elementy rokokowe z 2 poł. XVIII w. -ołtarz główny, ambona i barokowe z poł. XVII w. -dwa ołtarze boczne. Po lewej stronie znajdują się cenne obrazy z XVII w. – wizerunek św. Marcina i łaskami słynący obraz Matki Boskiej Bolesnej. Ponadto w świątyni zobaczyć można dwa skrzydła późnorenesansowego tryptyku z przedstawieniami świętych dziewic, Łucji i Agaty z końca XVI w. oraz organy z XIX w. Przy cmentarzu wolnostojąca murowana, parawanowa dzwonnica, zbudowana pocz. XIX w., w formie potrójnej arkady. Kościół ogrodzony jest murem kamiennym tynkowanym krytym blachą, w którym wbudowana jest kamienna dzwonnica, bramka i kaplica. W obrębie ogrodzenia kościoła rośnie kilka drzew liściastych ok. 30-40 letnich oraz kilka niedużych świerków. Od kilku lat trwają prace remontowe pod nadzorem konserwatora zabytków.

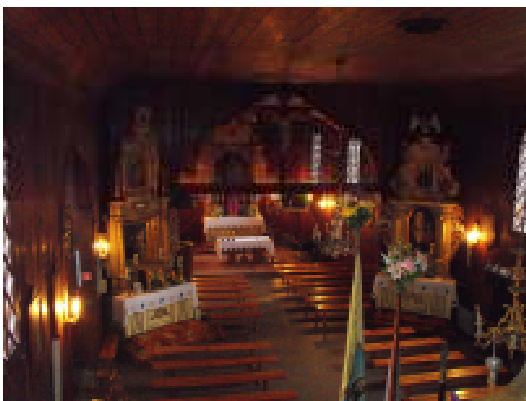
W 2012 roku został wykonany dach nad wejściem głównym, przebudowano oraz obłożono piaskowcem schody. Ponadto przebudowano przybudówkę znajdującą się przy kościele. W 2013 roku wykonano elewację zewnętrzną budynku kościoła. Przystąpiono do remontu kamiennego muru ogrodzeniowego przy kościele. Stan zachowania jest dobry. Potrzebny bieżący remont pod nadzorem konserwatorskim.

ZESPÓŁ KOŚCIOŁA PARAFIALNEGO PW. ŚW. STANISŁAWA BISKUPA W WILCZYSKACH wpisany do rejestru zabytków decyzją znak A-202 z dnia 25.11.1976r.

Kościół należy do architektury sakralnej będącej kontynuacją tradycji gotyckich budownictwa drewnianego z XVII w. o wysokich walorach krajobrazowych. Zbudowany (lub przebudowany) zapewne po odzyskaniu świątyni przez katolików 1605-1606 (uprzednio w posiadaniu arian), konsekrowany w 1641 r., odnowiony gruntownie w latach 1872-1873, następnie remontowany w latach 50

i 90. Wewnątrz wykrój arkady tęczowej w tradycji późnogotyckiej. Ołtarz główny z obrazem św. Stanisława późnobarokowy z XVIII w.; ołtarz boczny lewy barokowy z ok. 1700 r., prawy z elementami barokowymi w strukturze z XX w. Ołtarz w kaplicy datowany na XIX/XX w., ambona na XIX w., chór muzyczny wsparty na słupach, prospekt organowy z końca XVIII w. Na uwagę zasługuje chrzcielnica gotycka z ok. 1486r., dekorowana herbami Gryf, Strzemię, Prus oraz cenny obraz w ołtarzu głównym „Zdjęcie z Krzyża”, który powstał prawdopodobnie w XVII w. W ogrodzeniu cmentarza przykościelnego kaplica grobowa; zbudowana ok. poł. XIX w., w charakterze wczesnego neogotyku, murowana, tynkowana, na planie prostokąta z trójbocznym zamknięciem części ołtarzowej, w fasadzie herby (Abdank i niezidentyfikowany), nad szczytem wieżyczka. Dzwonnica zbudowana zapewne w XIX w., murowana, trójjarkadowa. W 2012 roku zabezpieczono zabytkowy kościół przed dalszym niszczeniem. Zakres podjętych prac obejmował impregnację drewna, gontu dachowego i deskiowania na fasadach kościoła oraz uzupełnienie instalacji odgromowej dachu kościoła. Ponadto została przeprowadzona renowacja konserwatorska Kaplicy Majchrowiczów (ramułów) z XIX w. położonej przy kościele. W 2013 r. została

zrealizowana renowacja dzwonnicy murowanej usytuowanej naprzeciw wejścia do kościoła w kamiennym ogrodzeniu okalającym plac przykościelny. Przy kościele cmentarz rzymskokatolicki założony w XIX w. najstarszy nagrobek z 1871 r. Na planie nieregularnym z aleją wytyczoną w linii prostej. Nagrobki kamienne w formie sztucznych skał, obelisków, krzyży i krzyży żeliwnych na cokołach.

ZESPÓŁ DWORSKI W WILCZYSKACH (JEŻÓW) DWÓR wpisany do rejestru zabytków decyzją znak A-542/49 z dnia 09.07.1949 r.

Dwór w Jeżowie jest to jeden z nielicznych zachowanych w Polsce przykładów architektury renesansowej o wyraźnych cechach obronnych. Dwór zbudowany zapewne jako gotycki w końcu XV w., przebudowany przed 1525 r. staraniem Klemensa Turskiego jako późnogotycki, obronny (o charakterze refugium), z alkierzem – basztą na narożniku. Rozbudowany o trakt

północny ok. 1544 r. staraniem Adama Sussa (Strasza) o czym świadczy data, inicjały i herb Ogończyk na tablicy w fasadzie. Remontowany w latach 1911-193, 1933-1934, 1956, 1984-1989, 1996. Po renowacji mieści się w nim siedziba Liceum Sztuk Plastycznych z Tarnowa. Jest to budynek na rzucie prostokąta z basztą na narożniku. Piętrowy, podpiwniczony. W piwnicach i na parterze sklepienia. Dach wysoki, czterospadowy, kryty gontem, nad basztą namiotowy, gontowy. Na terenie dworskim znajduje się Lamus dworski, zbudowany w XVIII w., remontowany po 1970 r, drewniany, piętrowy, z gankami przy dłuższej elewacji, kryty wysokim dachem gontowym oraz studnia z drewnianą obudową z daszkiem na słupach z XIX w.

OGRÓD DWORSKI W WILCZYSKACH (JEŻÓW) wpisany do rejestru zabytków decyzją znak A-527/87z dnia 20.11.1987 r.

Zabytkowy park w Jeżowie powstał w 2 połowie XIX wieku. Był to park o założeniu kwaterowym, obecnie ma charakter parku krajobrazowego o układzie swobodnym. Teren parku jest w większości płaski posiada niewielki spadek w kierunku południowym, oraz parę łagodnych niewielkich skarp. Dobór gatunkowy materiału roślinnego jest poprawny dla tego typu założeń. Zdecydowanie przeważają lipy drobnolistne, jesion wyniosły, topola czarna, rabina i modrzew.

Stan zdrowotny drzewostanu jest dobry. Ze względu na duże wartości historyczne oraz stan zachowania zabytkowej zieleni, zespół parkowo-dworski w Jeżowie zasługuje na ochronę konserwatorską.

MUROWANA KAPLICZKA PRZYDOMOWA Z 1888 R. W GRANICACH DZIAŁKI W WILCZYSKACH wpisana do rejestru zabytków decyzją znak A-112/M z dnia 28.02.2008r.

Murowana kapliczka przydomowa w Wilczyskach położona na działce nr 634/4 zbudowana została w 1888 roku. Rozplanowana na rzucie kwadratu, podstawę jej stanowi cokół murowany z kamienia piaskowcowego na zaprawie wapiennej, otynkowany. W narożach kapliczki murowane z cegły filary o kwadratowym przekroju, tynkowane, z płycinami na zewnętrznych płaszczyznach. Filary posiadają bogate zwielokrotnione gzymsy. Nad łukiem w elewacji frontowej znajduje się data budowy kapliczki „1888”. Kapliczka nakryta daszkiem

namiotowym pokrytym dachówką ceramiczną. Na szczycie kapliczki znajduje się blaszana chorągiewka z wybitą datą „1673” niewiadomego pochodzenia. Wewnątrz figura drewniana polichromowana św. Floriana będąca przedmiotem osobnego wpisu do rejestr zabytków ruchomych. W 2016 r. przystąpiono do wykonania I etapu remontu obejmującego zabezpieczenie fundamentu oraz zadaszzenia.

4.2.2 ZABYTKI W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Gminna Ewidencja Zabytków prowadzona jest na podstawie art 22 ust 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W ewidencji znajduje się 111 obiektów, które ze względu na swoje walory kulturalno – historyczne zasługują na zabezpieczenie i szczególną opiekę. Najwięcej obiektów znajduje się w miejscowości Bobowa – 36 wpisów. Są to przede wszystkim domy mieszkalne z XIX – XX wieku. Wykaz obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków w roku 2016 przedstawia poniższa tabela.

GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW					
Lp.	Miejscowość	Nr ewid. działki	Adres	Obiekt	Datowanie
1.	Bobowa		Bobowa	Historyczny Układ Miasta	XVII w.
2.	Bobowa	1135	Ul. Św. Zofii 6	Kościół cmentarny p.w. Św. Zofii	Ok. Poł. XV w. Restaurowany w 1820 r.
3	Bobowa	1135	Ul. Św. Zofii 6	Pozostałość murów obronnych w ogrodzie kościoła cmentarnego	XVII-XIX w.
4.	Bobowa	1231	Ul. Bp Ludwika Łętowskiego 2	Kościół parafialny p.w. Wszystkich Świętych wraz z salą Katechetyczną	XIV/XV w.
5.	Bobowa	1159/1	Ul. Żydowska 2	Synagoga w Bobowej	Ok. połowy XVIII w. (ok. 1756)
6.	Bobowa	1054	Ul. Wichrowa	Cmentarz Żydowski w Bobowej wraz z cmentarzem z I Wojny Światowej nr 132	Założony został XVIII w.
7.	Bobowa	1117, 1118/1	Ul. Węgierska	Cmentarz z I Wojny Światowej Nr 133 wraz z cmentarzem rzymskokatolickim „starym”	1884 r.
8.	Bobowa	1180	Ul. Rynek	Kapliczka z Figurką św. Floriana	Ok. .1800 r.
9.	Bobowa	165	Ul. Św. Wawrzyńca	Kapliczka z figurą Św. Wawrzyńca	1 Poł. XIX w.
10.	Bobowa	1273/1 2	Ul. Długoszewskich 1	Dwór rodziny Długoszewskich wraz z parkiem	XVII w. przebudowa 1 Poł. XIX w.
11.	Bobowa	1272/2	ul. Okrężna 1	Dom mieszkalny	1910 r.
12.	Bobowa	1213/1	ul. Rynek 15	Dom mieszkalny nr 15	II połowa XIX w.
13.	Bobowa	1213/2	ul. Rynek 14A	Dom mieszkalny nr 14A	II połowa XIX w.
14.	Bobowa	1186	ul. Grunwaldzka 5	Dom mieszkalny – Kuźnia nr 5	XIX/XX w.
15.	Bobowa	1124	ul. Grunwaldzka 21	Dom mieszkalny nr 21	1920r.

16.	Bobowa	1125	ul. Grunwaldzka 25	Dom mieszkalny nr 25	1920 r.
17.	Bobowa	1262/1	ul. Węgierska 11	Dom mieszkalny nr 11	XX w.
18.	Bobowa	352/2	ul. Długoszowskich 6	Dom mieszkalny	1945 r.
19.	Bobowa	351	ul. Długoszowskich 8	Studnia, Zagroda	1920 – 1930 r.
20.	Bobowa	47/9	ul. Berdechowska 7	Dom mieszkalny	1932 r.
21.	Bobowa	395/8	Grunwaldzka 84	Dworzec kolejowy (Bobowa Stacja)	1880 r.
22.	Bobowa	864	ul. Okrężna 2	Dom mieszkalny	XIX/XX w.
23.	Bobowa	864	Ul. Okrężna 3 i 3A	Dom mieszkalny	XIX/XX w.
24.	Bobowa	1268	ul. Okrężna 5	Budynek gospodarczy	XIX/XX w.
25.	Bobowa	860/5, 860/4	ul. Okrężna 16,	Dom mieszkalny	XX w.
26.	Bobowa	1171	ul. Okrężna 15	Dom mieszkalny	XX w.
27.	Bobowa	1145	ul. Okrężna 21	Dom mieszkalny	XX w.
28.	Bobowa	1127	ul. Grunwaldzka 15	Dom mieszkalny	XX w.
29.	Bobowa	1184	ul. Grunwaldzka 1	Dom mieszkalny	XIX/XX w.
30.	Bobowa	763	ul. Grunwaldzka 42	Dom mieszkalny	XX w.
31.	Bobowa	771	ul. Grunwaldzka 26	Dom mieszkalny	XX w.
32.	Bobowa	544	ul. Bohaterów Bobowej 9	Dom mieszkalny	XX w.
33.	Bobowa	816/1	ul. Bohaterów Bobowej 20	Dom mieszkalny	XX w.
34.	Bobowa	566/7	ul. Bohaterów Bobowej 23	Dom mieszkalny	XX w.
35.	Bobowa	818	ul. Bohaterów Bobowej 28	Dom mieszkalny	XX w.
36.	Bobowa	830/4	ul. Bohaterów Bobowej 35	Dom mieszkalny	XX w.
37.	Jankowa	319/3	Jankowa	Park Podworski w Jankowej	XIX w.
38.	Jankowa	349/1	Jankowa	Kapliczka przy drzewie przedstawiająca Jezusa Chrystusa	1915 r.
39.	Jankowa	520/1	Jankowa	Kapliczka przy Cmentarzu Parafialnym	1915 r.
40.	Jankowa	369/3	Jankowa	Kapliczka	XX w.
41.	Jankowa	192/18	Jankowa	Dom mieszkalny	XX w.
42.	Jankowa	689/2	Jankowa	Dom mieszkalny	XX w.
43.	Jankowa	670/4	Jankowa	Dom mieszkalny	XX w.
44.	Jankowa	676/1	Jankowa	Dom mieszkalny	XX w.
45.	Jankowa	319/7	Jankowa	Budynek gospodarczy	XX w.
46.	Jankowa	690/6	Jankowa	Dom mieszkalny	XX w.
47.	Stróżna	202/2	Stróżna	Kapliczka	XIX/XX w.
48.	Stróżna	530/2	Stróżna	Kapliczka -Rzeźba Marii Panny Niepokalanie Poczętej	1900 r.
49.	Stróżna	466/4	Stróżna	Dom mieszkalny	1900 r.
50.	Stróżna	44/2	Stróżna	Dom mieszkalny	1900 r.
51.	Stróżna	150/4	Stróżna	Dom mieszkalny	1900 r.
52.	Stróżna	203, 205/1	Stróżna	Dom mieszkalny	1900 r.

53.	Stróżna	793/6	Stróżna	Dom mieszkalny	1900 r.
54.	Sędziszowa	411/2	Sędziszowa	Dom mieszkalny	1923 r.
55.	Sędziszowa	577	Sędziszowa	Kapliczka przy przejeździe PKP	1860 r.
56.	Sędziszowa	480/18	Sędziszowa	Krzyż przydrożny	1890 r.
57.	Siedliska	799	Siedliska	Kościół pw. św. Mikołaja BPA wraz z otoczeniem	Około XIV w.
58.	Siedliska	799	Siedliska	Ogrodzenie cmentarza kościelnego	XIX w.
59.	Siedliska	798	Siedliska	Dzwonnica kościelna przy kościele pw. św. Mikołaja BPA	I połowa XIX w.
60.	Siedliska	802,80 3	Siedliska	Stary cmentarz wraz z cmentarzem z I Wojny Światowej Nr 134 w Siedliskach	XVII w.
61.	Siedliska	503/5, 504	Siedliska	Zespół Dworski w Siedliskach	XVIII w.
62.	Siedliska	192/2	Siedliska	Kapliczka	1880 r.
63.	Siedliska	790/5	Siedliska	Figura Przydrożna z wizerunkiem św. Jana Nepomucena	1865 r.
64.	Siedliska	403	Siedliska	Kapliczka	1880 r.
65.	Siedliska	12/1	Siedliska	Kapliczka	I połowa XIX w.
66.	Siedliska	463	Siedliska 43	Dom mieszkalny nr 43	1934 r.
67.	Siedliska	622	Siedliska 112	Dom mieszkalny nr 112	1910 r.
68.	Siedliska	680/2	Siedliska 103	Dom mieszkalny nr 103	1864 r.
69.	Siedliska	420	Siedliska 13	Dom mieszkalny nr 13	1936 r.
70.	Siedliska	418, 420	Siedliska	Dom mieszkalny	XX w.
71.	Brzana	331/33	Brzana	Kapliczka z figurą Nepomucena	XIX w.
72.	Brzana	249	Brzana	Kapliczka	XIX/XX w.
73.	Brzana	539/2	Brzana	Krzyż przydrożny	XIX/XX w.
74.	Brzana	501/5	Brzana	Krzyż przydrożny	1939 r.
75.	Brzana	367/2	Brzana	Kapliczka przy domu	1910 r.
76.	Brzana	289/9	Brzana	Dom mieszkalny nr 260	XX w.
77.	Brzana	331/15	Brzana	Dom mieszkalny nr 206	XX w.
78.	Brzana	538 , 486	Brzana 78	Dom mieszkalny nr 78	XX w.
79.	Brzana	539/2	Brzana 255	Dom mieszkalny nr 255	XX w.
80.	Brzana	174/4	Brzana	Dom mieszkalny	XX w.
81.	Brzana	167/1	Brzana 209	Dom mieszkalny nr 209	XX w.
82.	Brzana	818	Brzana 47	Dom mieszkalny nr 47	XX w.
83.	Brzana	810	Brzana 111	Dom mieszkalny nr 111	XX w.

84.	Brzana	795/1	Brzana 36	Dom mieszkalny nr 36	XX w.
85.	Brzana	800/2, 801/2, 801/1	Brzana 42	Dom mieszkalny nr 42	XX w.
86.	Brzana	775	Brzana 115	Dom mieszkalny nr 115	XX w.
87.	Brzana	773	Brzana 113	Dom mieszkalny nr 113	XX w.
88.	Brzana	452	Brzana 126	Dom mieszkalny nr 126	XX w.
89.	Brzana	765/10	Brzana	Dom mieszkalny	XX w.
90.	Brzana	536	Brzana 79	Dom mieszkalny nr 79	XX w.
91.	Wilczyska	228/2	Wilczyska	Kościół pw. św. Stanisława Biskupa	1605 – 1606 r.
92.	Wilczyska	228/2	Wilczyska	Dzwonnica kościelna przy Kościele pw. św. Jana Biskupa	I połowa XIX w.
93.	Wilczyska	228/1	Wilczyska	Kaplica cmentarna	XX w.
94.	Wilczyska	228/2	Wilczyska	Kaplica Remułów (rodziny Majchrowiczów)	XVII – XIX w.
95.	Wilczyska	159/3	Wilczyska	Zespół dworski w Jerzowie	XV w.
96.	Wilczyska	259/1, 159/3	Wilczyska	Ogród dworski	XVII/XVIII w.
97.	Wilczyska	634/6	Wilczyska	Murowana kapliczka przydomowa	1888 r.
98.	Wilczyska	133	Wilczyska	Kapliczka przy przejeździe kolejowym	I połowa XX w.
99.	Wilczyska	222/1	Wilczyska	Kapliczka z figurą Matki Boskiej	1907 r.
100.	Wilczyska	186	Wilczyska	Kapliczka z figurą Chrystusa Frasobliwego	1900 r.
101.	Wilczyska	130	Wilczyska 27	Willa	1926 r.
102.	Wilczyska	665/3	Wilczyska 49	Dom mieszkalny nr 49	XX w.
103.	Wilczyska	632/3	Wilczyska 226	Dom mieszkalny nr 226	XX w.
104.	Wilczyska	694/1	Wilczyska 37	Dom mieszkalny nr 37	XIX/XX w.
105.	Wilczyska	683/1, 683/2	Wilczyska 176	Dom mieszkalny nr 176	XX w.
106.	Wilczyska	5/4	Wilczyska 11	Dom mieszkalny nr 11	XX w.
107.	Wilczyska	630/3 , 630/4	Wilczyska	Dom mieszkalny	XX w.
108.	Wilczyska	220	Wilczyska	Dom mieszkalny	XX w.
109.	Wilczyska	169	Wilczyska 25	Dom mieszkalny nr 25	XX w.
110.	Wilczyska	206/3	Wilczyska 103	Dom mieszkalny nr 103	XX w.
111.	Wilczyska	202/7	Wilczyska 43	Dom mieszkalny nr 43	XX w.

4.2.3 STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE, DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

Uchwała Nr IV/25/03 Rady Gminy Bobowa z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobowa wsie: Bobowa, Brzana, Jankowa, Sędziszowa, Siedliska, Stróżna i Wilczyńska w § 6 ust. 6 ustala obowiązującą ochronę wyznaczonych stanowisk archeologicznych (Ka). W wyznaczonych terenach (Ka) obowiązuje wykonywanie wszelkich prac ziemnych (z wyjątkiem prac polowych) pod nadzorem archeologiczno - konserwatorskim. W wypadku stwierdzenia reliktyw archeologicznych obowiązuje poddanie terenu badaniom archeologicznym. Dla terenów stanowisk archeologicznych Bobowa 1, Wilczyńska 1, Siedliska 1, posiadających własną formę krajobrazową (gródek stożkowy) oraz w otoczeniu zamku w Jeżowie na terenie wsi Jankowa, obowiązuje zakaz zabudowy.

Ponadto Gmina Bobowa posiada ważne dziedzictwo niematerialne, do którego należy zaliczyć bogaty folklor oraz piękne rękodzieła ludowe. Od ponad 100 lat kobiety z Bobowej trudnią się wyrabianiem koronek klockowych. Koronki te są rękodziełem, które tak powszechnie w Polsce uprawiane jest wyłącznie w Bobowej i okolicznych miejscowościach. Od kilku lat w Bobowej organizowany jest Międzynarodowy Festiwal Koronki Klockowej. Główną częścią Festiwalu Koronki Klockowej jest prezentacja koronek, połączona z kiermaszem wyrobów koronkarskich. Festiwal ukazuje nowe formy współpracy pomiędzy małymi społecznościami lokalnymi z różnych części Europy, aktywizuje środowiska twórcze, a jednocześnie jest promocją regionu na arenie międzynarodowej. Na terenie gminy tradycje folklorystyczne kultywuje wielopokoleniowy Zespół Regionalny Pieśni i Tańca „Koronka”.

5 OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ.

Analiza stanu dziedzictwa kulturowego i uwarunkowań jego ochrony na terenie Gminy Bobowa doprowadziła do rozpoznania następujących czynników determinujących jej dalszy rozwój:

Mocne strony

Atutami środowiska kulturowego Gminy Bobowa są:

1. zasób historycznej zabudowy mieszkalnej miasta,
2. czytelne cechy pierwotnego rozplanowania przestrzennego miasta Bobowa,
3. dobry stan obiektów sakralnych (murowane i drewniane kościoły, bożnica, cmentarze w tym cmentarz żydowski i cmentarze z I wojny światowej),
4. miejsca historycznych wydarzeń, w tym martyrologii Żydów i Polaków w dobie okupacji hitlerowskiej,
5. zespoły architektury rezydencjonalnej: dwory wraz z ogrodami (parkami) i historycznym wyposażeniem,
6. zachowane obiekty architektury mieszkalnej,
7. wartości niematerialne: historyczne nazewnictwo, wielokulturowe historyczne tradycje i zwyczaje, wyrób koronki klockowej,

Podkreślić również należy pozytywne podejście władz samorządowych Gminy Bobowa do spraw związanych z opieką nad zabytkami i wykazywaną troską o zachowanie spuścizny kulturowej w należyтым stanie. Daje to podstawy do efektywnego i sprawnego realizowania programu opieki nad zabytkami przy pomocy wytyczonych celów i kierunków działań.

Słabe strony

Słabą stroną sfery dziedzictwa kulturowego Gminy Bobowa jest:

1. niedostatek środków publicznych na ochronę zabytków,
2. modernizacja i przekształcanie zabytkowych domów co zmienia ich wartość kulturową,
3. starzenie się społeczeństwa – ucieczka młodzieży do miast,
4. niewielka liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków,

5. słaba świadomość społeczna dotycząca wartości obiektów zabytkowych i potrzeby ich ochrony.

Zagrożenia

Zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego stanowią:

1. niewłaściwa modernizacja zabytkowej zabudowy nie objętej ochroną prawną,
2. zastępowanie tradycyjnej zabudowy współczesną obcą lokalnej tradycji,
3. klęski żywiołowe i zdarzenia losowe,
4. niskie zaangażowanie społeczne w temacie ochrony dziedzictwa kulturowego,
5. nieużytkowanie obiektów lub brak remontów prowadzący do ich niszczenia.

Szanse

Szanse dla sfery dziedzictwa kulturowego gminy to:

1. zachowanie zasadniczych cech krajobrazu kulturowego miasta i gminy,
2. podnoszenie atrakcyjności turystycznej z wykorzystaniem zasobów kulturowych,
3. utrzymanie i eksponowanie zachowanych zabytków o walorach lokalnych,
4. podnoszenie wiedzy w zakresie ochrony środowiska kulturowego,
5. rozwój turystyki i agroturystyki,
6. uwzględnienie zagadnień ochrony zabytków w planowaniu przestrzennym gminy,
7. finansowanie ze środków gminy prac konserwatorskich,
8. fundusze UE jako źródło dofinansowania inwestycji.

6 ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE. PRIORYTETY POLITYKI GMINNEJ ZWIĄZANEJ Z OCHRONĄ ZABYTKÓW I OPIEKĄ NAD ZABYTKAMI

Zdiagnozowanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dziedzictwa kulturowego gminy pozwala na wskazanie następujących priorytetów:

- Priorytet I** Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Bobowa
- Priorytet II** Zachowanie i świadome kształtowanie dziedzictwa kulturowego tworzącego specyficzny klimat miasta i gminy,
- Priorytet III** Kształtowanie świadomości społeczeństwa dotyczącej walorów historycznej przestrzeni i potrzeby zachowania dziedzictwa kulturowego.

Priorytet I	
Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno- gospodarczego Gminy Bobowa	
Kierunki działań	Zadania
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminy (w ramach uzyskanych środków zewnętrznych), • Podejmowanie starań o uzyskanie środków zewnętrznych na rewaloryzację zabytków będących własnością gminy, • Rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni (w tym gminnych parków, cmentarzy), • Dofinansowanie prac rewaloryzacyjnych przy obiektach niebędących własnością gminy w postaci stosownej uchwały dotyczącej dotacji na prace remontowo-konserwatorskie przy zabytkach ruchomych i nieruchomych • Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczeń przeciw włamaniom, znakowanie

	<p>i ewidencjonowanie zabytków ruchomych itp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Systematyczne przeprowadzanie kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów zabytkowych znajdujących się w zasobach komunalnych, • Wspieranie prac remontowo- konserwatorskich oraz działań na rzecz pozyskania środków zewnętrznych na renowacje obiektów nie będących własnością gminy,
<p>Podjęmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie bieżących prac porządkowych przy zabytkowych zespołach zieleni: gminnych parkach, cmentarzach, dawnych parkach dworskich itp. • Ochrona i konserwacja kapliczek i krzyży przydrożnych, • Promowanie najcenniejszych zabytków gminy, • Szlak Architektury Drewnianej – promocja oraz współdziałanie z instytucjami wiodącymi,
<p>Podjęmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie utrzymywania na rynku pracy zanikających rzemiosł i zawodów, • Wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych oraz pomoc w ich utworzeniu w zabytkowych obiektach budownictwa drewnianego oferujących wypoczynek i rozrywkę (regionalne potrawy, zwyczaje itp.) oparte na miejscowych tradycjach, • Wspieranie rozwoju muzeów regionalnych, skansenów, izb pamięci itp.

Priorytet II

Zachowanie i świadome kształtowanie dziedzictwa kulturowego tworzącego specyficzny klimat miasta i gminy,

Kierunki działań	Zadania
<p>Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Weryfikacja obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie aktualizacji zagadnień związanych z ochroną zabytków oraz obszarów

	<p>wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną określonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (głównie w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji), • Ochrona panoram widokowych wsi i miast o wartościach kulturowych, • Ochrona układu urbanistycznego Bobowej i układów wiejskich; ochrona krajobrazu, • Ochrona tradycji oraz produktów regionalnych i lokalnych,
Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy	<ul style="list-style-type: none"> • Występowanie do wojewódzkiego konserwatora zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych (m.in. układów urbanistycznych i ruralistycznych), • Uzupełnienie i aktualizacja obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków,
Ochrona układów ruralistycznych na obszarach wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa ładu przestrzennego wsi oraz zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa poprzez ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy,

Priorytet III

Kształtowanie świadomości społeczeństwa dotyczącej walorów historycznej przestrzeni i potrzeby zachowania dziedzictwa kulturowego oraz jego promocja,

Kierunki działań	Zadania
Szeroki dostęp do informacji	<ul style="list-style-type: none"> • Udostępnienie informacji o zabytkach gminy na stronie

o dziedzictwie kulturowym gminy	internetowej gminy,
Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym	<ul style="list-style-type: none"> • Upowszechnianie wśród właścicieli zabytków i użytkowników obiektów zabytkowych zasad konserwatorskich, zasad etyki i profilaktyki konserwatorskiej, obowiązujących przepisów i procedur, • Wspieranie praktycznego doradztwa dla użytkowników i właścicieli zabytków dotyczącego estetyki zagospodarowania obiektów zabytkowych, • Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych, • Inicjowanie i organizowanie obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa w gminach, • Wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy, • Popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach, popularyzacja dobrych praktyk projektowych przy zabytkach, a także zagospodarowaniu obszarów oraz terenów cennych kulturowo, przyrodniczo i krajobrazowo, • Wprowadzenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez organizowanie i wspieranie zajęć,
Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność kulturową region, • Wprowadzenie do kalendarza imprez kulturalnych przedsięwzięć związanych z promowaniem walorów historycznych i etnograficznych gminy, • Opracowanie szlaków turystycznych (np. pieszych, rowerowych, konnych, samochodowych, wodnych

	wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego, <ul style="list-style-type: none">• Utworzenie i modernizacja elementów infrastruktury służących funkcjonowaniu i rozwojowi turystyki kulturowej,• Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji wizualnej (m.in. za pomocą tablic informacyjnych) obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego gminy,• Współpraca z organizacjami (MOT),
--	---

W latach 2017-2020 planuje się wykonanie następujących prac:

1. Opracowanie kompleksowego programu prac konserwatorskich dla cmentarza wojennego z I wojny światowej nr 134 w Siedliskach wpisanego do rejestru zabytków woj. małopolskiego decyzją znak KS.A,190 z dn. 30.08.1985r.,
2. Wykonanie kompleksowych prac konserwatorskich w kościele p.w. Wszystkich Świętych w Bobowej (renowacja tynków zewnętrznych i wewnętrznych, izolacja przeciwwilgociowa, konserwacja muru w okół kościoła, renowacja portali) wpisanego do rejestru zabytków woj. małopolskiego decyzją znak A-535 /72 z dn. 3.03. 1930 r.,
3. Wykonanie prac konserwatorskich zabytków ruchomych, elementów drewnianych oraz konserwacja posadzki w kościele pw. św Zofii w Bobowej wpisanego do rejestru zabytków woj. małopolskiego decyzją znak A-532/72 z dn. 3.03.1930 r.,
4. Przystąpienie do drugiego etapu renowacji murowanej kapliczki przydomowej z 1888 r. w Wilczyskach wpisanego do rejestru zabytków woj. małopolskiego decyzją znak A-122/M z dn. 28.02.2008 r.,
5. Dalsza aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków.

7 INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zadania określone w gminnym programie opieki nad zabytkami będą wykonywane za pomocą następujących instrumentów:

Instrumentów prawnych wynikających z przepisów ustawowych:

1. realizacja dokumentów prawnych wydanych przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie - Delegatura w Nowym Sączu,

2. uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zawierających ustalenia dotyczące ochrony obiektów zabytkowych oraz aktualizacja obowiązujących,
3. wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków najcenniejszych obiektów,
4. realizacja i zgodność dokumentów gminnych z programem wojewódzkim w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

Instrumentów finansowych:

1. finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych będących własnością gminy,
2. dotacje,
3. subwencje,
4. nagrody,
5. zachęty podatkowe dla właścicieli obiektów zabytkowych,
6. korzystanie z funduszy Unii Europejskiej.

Instrumentów społecznych:

1. działania edukacyjne i promocyjne regionu,
2. współpraca z organizacjami społecznymi,
3. działania służące tworzeniu miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Instrumentów kontrolnych:

1. aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków,
2. monitorowanie stanu zagospodarowania przestrzennego oraz zachowania dziedzictwa kulturowego,
3. badanie stanu technicznego obiektów zabytkowych.

8 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Realizowanie zadań dotyczących ochrony i prac remontowo- konserwatorskich przy obiektach zabytkowych (ruchomych i nieruchomych) umożliwia wsparcie finansowe pochodzące ze środków:

- dotacje Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programów operacyjnych,

- dotacje Województwa Małopolskiego,
- dotacji - Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji - Fundusz Kościelny (dla prac przy obiektach sakralnych nie obejmujących konserwacji ruchomego wyposażenia kościołów),
- dotacji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dla założeń zieleni zabytkowej),
- dotacja Ministra Kultury i Dziedzictwa narodowego,
- dotacja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- dotacje powiatu,
- dotacje gminy,
- i inne,

9 ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Na Burmistrzu Bobowej spoczywa obowiązek sporządzania co dwa lata sprawozdania z realizacji gminnego programu ochrony zabytków i przedłożenia go Radzie Miejskiej. Sprawozdanie powinno zawierać informację o ewentualnych zmianach zachodzących w Rejestrze Zabytków oraz Gminnej Ewidencji Zabytków, informacje o działaniach podejmowanych na rzecz opieki nad zabytkami oraz o postulatach mieszkańców i właścicieli obiektów dotyczących ochrony obiektów zabytkowych.

Dla oceny realizacji programu proponowane są następujące wskaźniki:

1. liczba podjętych działań i projektów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego,
2. liczba obiektów poddanych pracom rewaloryzacyjnym, konserwatorskim,
3. zestawienie wydatków z budżetu gminy przeznaczonych na ochronę, edukację i promocję dotyczącą dziedzictwa kulturowego,
4. liczba podjętych działań i projektów związanych z edukacją kulturową i ochroną zabytków,
5. zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi,
6. działania informacyjne, popularyzacyjne i edukacyjne związane z promocją zabytków i walorów regionalnych gminy.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Stanisław Tabiś